

RECENZIJOS

A. Erhart. *Struktura indoíránských jazyků*. – Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1980. – 237 p.

Čekų indoeuropeisto Adolfo Erharto vardas baltistams yra gerai žinomas. Šis mokslininkas yra pirmojo čekiškai parašyto lietuvių kalbos vadovėlio („Litevština“. Praha, 1956) autorius. Baltų kalbų faktai daug kur naudojami svarbiausiame jo veikalė – vokiečių kalba paskelbtoje daktaro disertacijoje „Studien zur indoeuropäischen Morphologie“ (Brno, 1970). „Baltisticoje“ (1975, 11(1), p. 21–30) buvo paskelbtas vertingas A. Erharto straipsnis apie baltų kalbų veiksmoždzio sistemos ryšius su senąja indoeuropiečių asmenavimo sistema. Čekų spaudoje jis yra nemaža recenzavęs baltistikos darbų, rašęs lietuvių literatūros klausimais, vertęs net ir grožinės lietuvių literatūros kūrinių. Lietuvių kalbos kursą A. Erhartas daug kartų dėstė Brno universitete. 1974 m. čekų kalbininkas ilgesnį laiką viešėjo Lietuvoje ir skaitė paskaitas Vilniaus universitete.

Naujoji A. Erharto knyga apie senųjų indoiranėnų kalbų struktūrą taip pat nėra jo debiutas šioje indoeuropeistikos srityje – 1967 m. jis išleido pirmąją sanskrito gramatiką čekų kalba („Sanskrit. I. Popisná mluvnick“. Praha, 1967).

A. Erharto „Struktura indoíránských jazyků“, palyginti su ankstesniaisiais apibendrinamojo pobūdžio indoiranistikos darbais, pirmiausia skiriasi tyrinėjimo metodika: jeigu ankstesnieji darbai daugiausia buvo su-

siję su jaunagramatikių mokykla, tai A. Erharto knyga – tipiškas struktūrinės lingvistikos, kuriai jo tėvynės mokslininkai tiek daug nusipelnė, veikalas.

Knygą sudaro trumpas įvadas ir platūs fonologijos, morfologijos, vardažodžio, skaitvardžių, įvardžių, veiksmoždzio, nelinksniuojamųjų (indeklinabilia) kalbos dalių, sintaksės skyriai, svarbiausių senovės indų kalbos šaknų sąrašas, knygoje nagrinėtų įvairių indoeuropiečių kalbų žodžių registras, bibliografija, devanagari raidyno (kartu su dažniausiai vartojamomis ligatūromis), senovės persų pleištarasčio, Avestos raidyno pavyzdžiai.

Nagrinėdamas įvairias senovės indoiranėnų kalbų problemas, autorius ne vienoje vietoje operuoja ir baltų (daugiausia lietuvių) kalbų pavyzdžiais. Malonu, kad šie pavyzdžiai pateikiami teisingai – beveik nepastebėta korektūros klaidų (p. 31 vietoj liet. *dumai* turėtų būti *dūmai*).

Fonetinių atitikmenų lentelėse šalia praindoeuropiečių, indoiranėnų, senovės indų, Avestos, graikų, lotynų, gotų, senovės slavų kalbų pateikiami ir lietuvių kalbos atitikmenys.

Teko girdėti, jog čekų mokslininkas yra pasiryžęs parašyti panašią knygą ir apie baltų kalbas. Tai iš tikrųjų būtų gražus indėlis į šimtmetines tradicijas turinčios čekų baltistikos aruodą.

A. Sabaliauskas